

واکاوی نقض حقوق بشر و تحریم‌های ثانویه آمریکا علیه ایران

علی پورقصاب امیری^۱

محمدتقی قراچورلو^۲

چکیده

ایران در دهه‌های اخیر با چندین تحریم منطقه‌ای و بین‌المللی در تجارت خارجی، خدمات مالی و بانکی روبرو بوده است، اما تحریم‌های ثانویه آمریکا علیه شرکت‌ها و به‌طور خاص در بخش مالی - تجاری، به صورت محسوسی بر رفتار آن‌ها تأثیرگذار است و آن‌ها را اجبار به انطباق با سیاست‌های خود می‌نماید تا حاشیه امنی از ضررهای مالی ناشی از اقدامات تنبیهی ایجاد کند. تحریم‌های آمریکا بر اساس رویکرد تجارت محور است که تأثیر آن از رویکرد دولت محور بیشتر و مؤثرتر می‌باشد. تحریم‌ها همواره مانند اهرم‌های فشار به نحو مستقیم یا غیرمستقیم بر کشورهای هدف اعمال می‌شوند که در بردارنده نتایج متعدد و مختلفی هستند. اجبار، عملکرد اصلی تحریم‌ها است. با توجه به این‌که تأثیر تحریم‌های ثانویه موجب نقض حقوق بشر می‌گردد، پرسش اصلی در این پژوهش این است که یا تحریم‌های ثانویه و جریمه‌های اعمال شده توسط قانون‌گذاران ایالات متحده (اغلب از سوی وزارت

۱. استادیار گروه حقوق بین‌الملل، واحد دامغان، رئیس مرکز حقوق بشر و تنوع فرهنگی جنبش عدم‌تعهد.

۲. دانشجوی دکتری حقوق بین‌الملل عمومی، واحد نجف‌آباد، دانشگاه آزاد اسلامی، (نویسنده مسئول).

خزانه‌داری آمریکا) که موجب تغییر رفتار و کسب و کار می‌شود تا با خواسته‌های ایالات متحده هماهنگ باشد، تأثیری بر حقوق بشر مردم ایران دارد؟
واژگان کلیدی: حقوق بین‌الملل، تحریم، تحریم‌های ثانویه، نقض حقوق بشر.

مقدمه

اعمال تحریم های اقتصادی یک جانبه به عنوان یکی از گسترده ترین حوزه های حقوق بین الملل توصیف شده است. (Hovell, 2019, 140) تحریم ها عموماً به سه نوع: «نظامی، دیپلماتیک و اقتصادی» تقسیم می شوند. در سال های اخیر، تحریم های اقتصادی اعمال شده بر ضد کشورها به طور چشمگیری افزایش داشته است. چنین تحریم هایی معمولاً بخش های تجاری کشورها را هدف قرار داده و جریان های تجاری و پولی آن ها را محدود می کند. ایران و روسیه از جمله کشورهایی هستند که در سال های اخیر هدف تحریم های اقتصادی قرار گرفته اند. (Shirazi, Azarbaejan, Sameti, 2016, 112)

تأثیرگذاری تحریم های اقتصادی به این موضوع بستگی دارد که چگونه محدودیت های اقتصادی اعمال شده بر پویایی سیاسی داخلی موجود در دولت مورد نظر تأثیر می گذارد. استدلال های استاندارد از تئوری تجارت نشان می دهد که با افزایش تجارت بین دولتی، درآمد اقتصاد به طور کلی افزایش می یابد، در حالی که توزیع نسبی درآمد در سراسر اقتصاد تغییر می کند. به همین ترتیب، هزینه های اقتصادی مرتبط با تحریم هایی که تجارت بین دولتی را مختل می کنند، به طور نامتناسبی میان گروه های کشور مورد نظر قابل لمس است. (Lektzian, 2015, 147)

استفاده از تحریم های اقتصادی جزء لاینفک سیاست خارجی اکثر کشورها بوده است. کشورها نه تنها به منظور تأثیرگذاری بر سیاست خارجی و اهداف امنیت ملی، بلکه به منظور پاسخ گویی به نیازهای داخلی سیاسی و فشارهای اقتصادی، به تحریم های اقتصادی تکیه کرده اند. در دوران باستان، تحریم های اقتصادی برای اهداف گوناگونی متمرکز شده و مورد استفاده قرار می گرفت، اما عمدتاً به عنوان ابزارهای فرعی سیاست نظامی در زمان جنگ استفاده می شد. در واقع به طور مشخص، آتن در سال ۴۳۲ پیش از میلاد، تحریم های اقتصادی وضع کرد. در آن زمان پریکلس تحریم واردات مگاریان را علیه ایالات یونان که از پیوستن به اتحادیه هلندی به رهبری آتن در زمان جنگ پلوپونز خودداری کرده بودند، صادر کرد. طی جنگ های مذهبی اصلاح اروپا، کشورها از تحریم های تجاری و دیگر تحریم های اقتصادی برای اجباری کردن تبعیت از الزامات پیمان برای حفاظت از اقلیت های مسیحی خاص استفاده کردند. (Alexander, 2009)

تحریم ها و به ویژه تحریم های اقتصادی، موضوع جدیدی نیستند و از گذشته های دور وجود داشته اند. منشور سازمان ملل متحد «قطع کامل یا نسبی روابط اقتصادی» را به عنوان راهی برای «تجدید صلح و امنیت بین المللی» به رسمیت شناخته است. با این حال اعمال تحریم های فراسرزمینی عنوانی

جدید است. رویکرد موسوم به «تحریم‌های ثانویه» ایالات متحده، مهم‌ترین رژیم تحریم از این نوع است. این ایده ساده است: «کسانی که از دستور کار ایالات متحده برای تحریم‌ها پیروی نکنند، از سیستم مالی آمریکا که محور اصلی تجارت جهانی است، جدا خواهند شد.» این پیشنهاد، در دولت اوباما نیز به یک رشته تحریم‌های بی‌سابقه منجر شد. توافق سال ۲۰۱۵ بین ایران و ۱ + ۵ به رژیم تحریم‌های ثانویه همراه با تحریم‌های سازمان ملل پایان داد. این تعلیق تحریم‌ها مدت زیادی طول نکشید و دولت ترامپ پس از خروج یک‌جانبه از توافق، تحریم‌ها را پس گرفت. (Ghodoosi, 2019, 104)

پس از شکل‌گیری دولت دونالد ترامپ، کشور آمریکا نسبت به عضویت در پیمان برنامه جامع اقدام مشترک، تغییر رویکرد داد و بهترین سیاست برای تغییر مواضع ایران را در افزایش اعمال تحریم‌های خود به‌عنوان اهرم فشار دانست و از آن استفاده کرد. در این پژوهش، در کنار پرداختن به ادبیات حوزه تحریم، به جنبه اقتصادی - تجاری تحریم‌ها با تأکید بر تحریم‌های ثانویه خواهیم پرداخت که تأثیر آن بر جامعه هدف مورد توجه و تأکید قرار گرفته است. گسترش پدیده اعمال تحریم‌های یک‌جانبه و ثانویه از سوی آمریکا، با توجه به تأثیراتی که در سطح روابط بین‌الملل و امنیت جمعی و تجاری ایجاد می‌کند، منجر به نقض حقوق بشر می‌شود و پدیده‌ای بسیار خطرناک به‌شمار می‌رود. علاوه بر این، پیامدهای مخربی برای اقتصاد ملی کشور قربانی به همراه دارد. این تحریم‌ها ممکن است حتی به سطح براندازی حکومت برسد یا به بحران‌های محلی منجر شود، اما آنچه که بسیار اهمیت دارد، تأثیر این نوع از تحریم بر نقض حقوق بشر است. شاید این همان چیزی باشد که لزوماً منجر به اهمیت مطالعه این سبک از تحریم‌ها می‌شود. روش تحقیق در این نوشتار، توصیفی و تحلیلی منابع کتابخانه‌ای است. در جمع‌آوری اطلاعات از روش کتابخانه‌ای و اسنادی و بهره‌گیری از سایت‌ها و مجلات چاپی الکترونیکی استفاده شده است. شیوه‌ماهوری تحقیق در بیان تعارضات و خلاء تحریم‌های ثانویه با نظام حقوق بین‌الملل و اثرات آن بر نقض حقوق مردمان کشور هدف تحریم است.

تحریم‌های ثانویه

تحریم‌های یک‌جانبه ایالات متحده می‌تواند جامعه هدف را تحت فشار قرار دهد تا رفتار خود را تغییر دهند و مانع برخورد افراد و شرکت‌های آمریکایی با کشور هدف شوند. با این حال، کشورهای سوم هنوز آزادند که با کشور هدف تجارت کنند، اما از آن‌جا که این امر مشکلاتی (تأثیر) برای ایالات متحده

ایجاد می‌کند، از این رو ایالات متحده، تحریم‌های ثانویه را ایجاد کرده است. تحریم‌های ثانویه، تحریم‌های اقتصادی با اعمال فراسرزمینی علیه اشخاص دولت ثالث مانند شرکت‌های غیرآمریکایی و شهروندان غیرآمریکایی از حوزه‌های قضایی^۱ خارج از مرزهای ایالات متحده است. تحریم‌های ثانویه صرفاً مانع تعامل طرفین با دولت هدف می‌شوند. تحریم‌های ثانویه به آنچه که از طریق تحریم‌های یک‌جانبه یا چندجانبه امکان‌پذیر نیست، دست می‌یابند. (Larsson, 2011, 24)

در سال‌های اخیر، قانونی بودن تحریم‌های به اصطلاح «غیر سازمان ملل» یا «خودمختار»، مورد بحث و بررسی قرار گرفته است. برای مثال، بحث بر سر پیروی از اصل عدم مداخله^۲ یا صلاحیت بالقوه آن‌ها به عنوان «اقدامات متقابل طرف ثالث» مطرح شده است. چالش‌های حقوقی بیشتر هنگامی تشدید می‌شود که دولت‌ها به مجازات‌های «ثانویه» متوسل می‌شوند که می‌خواهند روابط تجاری بین هدف تحریم‌های اولیه را از یک سو و کشورهای ثالث یا نمایندگان کشور ثالث را از طرف دیگر محدود کنند. (Ruys, Ryngaert 2020, 1)

مجازات‌های ثانویه در طبیعت بحث‌برانگیز هستند، چون آن‌ها دارای یک کاربرد غیرقانونی و فراسرزمینی از قوانین داخلی هستند. آن‌ها از حدود اختیارات ملی تجاوز می‌کنند و ضمیمه کافی (یا اساس صلاحیت قضایی) برای توجیه اعمال قوانین داخلی به نهادهای کشور ثالث را ندارند. علاوه بر آن، آن‌ها اشخاص ثالث را وادار به اجبار به پیروی از اقدامات تحریم‌ها و نقض حاکمیت و اصل عدم مداخله می‌کنند. (Turkey 2019, 3)

در حال حاضر، یک تمایز مفهومی بین تحریم‌های اولیه و ثانویه ایجاد شده است. در تحریم‌های اولیه، روابط اقتصادی بین قلمرو دولت، هدف قرار می‌گیرد (از جمله عوامل اقتصادی که خود را در آن قلمرو می‌بینند) و دولت نیز توسط تحریم‌ها یا بین اتباع دولت، هدف قرار می‌گیرد. در مقابل،

۱. در سال ۱۹۲۳، حکم دیوان دائمی بین‌المللی دادگستری در مورد حوزه قضایی ملیت در تونس و مراکش، صادر شد. چهار سال بعد، در دیوان پرونده لوتوس که به طور مستقیم در خصوص صلاحیت مورد بحث قرار دارد، بررسی شد. با این رأی معروف (لوتوس) دیوان دائمی بین‌المللی دادگستری، بحث اعمال فراسرزمینی در حقوق بین‌الملل مطرح و پذیرفته شد.

۲. به طور خاص، به نظر می‌رسد ارتباط بین اصل عدم مداخله و اصل منع استفاده از زور در چارچوب درگیری‌های مسلحانه بین‌المللی و درگیری‌های مسلحانه غیربین‌المللی مشهود است. پیوند بین دو اصل توسط مجمع عمومی سازمان ملل متحد تا آن‌جا که قطع‌نامه‌های شناخته شده شماره ۲۶۲۵ از ۲۴ اکتبر ۱۹۷۰ و قطع‌نامه شماره ۳۳۱۴ از ۱۴ دسامبر ۱۹۷۴ و همچنین نمونه برجسته آن توسط دیوان بین‌المللی دادگستری در پرونده نیکاراگوئه مشهود است. پیشینه این اصل به فیلسوف مشهور حقوقی سوئیس برمی‌گردد. امریچ دو وائل، اولین حقوق‌دانی است که اصل عدم مداخله را در رساله خود، «حقوق ملل» که در سال ۱۷۵۸ منتشر شد، بیان کرد، اما تمایل دولت‌ها برای پایبندی به این اصل از آن زمان تاکنون رو به زوال و کاهش گذاشته است.

تحریم‌های ثانویه به روابط بین دولت سوم و نمایندگان کشور سوم از یک سو و تحریم‌های خارجی بر طرف دیگر اعمال می‌شود. تحریم‌های ثانویه جنبه فراسرزمینی دارند و بنابراین به‌طور بالقوه بر اساس قوانین بین‌المللی مضمون هستند. (Ruys, Ryngaert, 2020, 4)

تحریم‌های اروپا و آمریکا

ایالات متحده به درستی به‌عنوان کاربر اصلی این ابزار در نظر گرفته می‌شود. در گزارش سال ۲۰۰۱ یکی از اعضای مجلس فرانسه آمده است: «ایالات متحده در دهه گذشته به سلاح تحریم متوسل شده است. کشورهای مشمول تحریم‌های ایالات متحده متعدد هستند: ۷۵ کشور از ۱۹۳ کشور جهان تحت تأثیر تحریم‌های یک‌جانبه یا فدرال یا اعمال شده از سوی ایالات متحده قرار دارند. دلایلی که منجر به اعمال تحریم‌ها شده، بسیار متنوع است. از اختلاف بر سر واردات مواد غذایی گرفته تا نقض جدی حقوق بشر و قاچاق مواد مخدر. کوبا که از سال ۱۹۶۲ تحت تحریم‌های ایالات متحده قرار گرفته، مشهورترین نمونه است و پس از آن نیکاراگوئه قرار دارد که در زمان ساندنیست‌ها تحت تحریم‌های اقتصادی ایالات متحده بود. این موضوع در دیوان بین‌المللی دادگستری در پرونده نیکاراگوئه منعکس شده است. قانون تحریم‌های آمریکا علیه لیبی و ایران که در سال ۱۹۹۶ بیش از هر قانون مشورتی و غیر متعارف دیگری به اجرا گذاشته شد، «دآماتو-کندی» (مصوبه تحریم‌های آمریکا علیه لیبی و ایران) است که از شهرت کمتری برخوردار می‌باشد. البته دیگر بازیگران بین‌المللی نیز به همین نوع اقدامات متوسل شده‌اند، به‌عنوان مثال، کشورهای عربی از دهه ۱۹۵۰ به منظور تحریم علیه اسرائیل به یکدیگر پیوسته‌اند و اتحادیه اروپا نیز به‌طور فزاینده‌ای تحریم افراد و نهادهای مختلف اقتصادی را افزایش داده، به‌طوری که اسناد آن اکنون بسیار به اسناد آمریکا نزدیک است.» (Weiss, N, Thouvenin, 2015, 116)

دولت آمریکا و اروپا، عمدتاً پیرامون اعمال تحریم‌ها، رویکرد مشابهی را پی‌گیری می‌کنند، اما آنچه که تضاد بین آن‌ها را موجب می‌شود، ساختار اجرایی تحریم‌ها و به‌طور ویژه، تحریم‌های ثانویه است.

هیچ کشوری در تاریخ اخیر، بیش از آمریکا از تحریم استفاده نکرده است، اما اروپایی‌ها هم با تحریم‌ها غریبه نیستند. تاریخ این کشورها پر از جنگ‌های اقتصادی است. از شکست ناپلئون، امپراتور فرانسه در سال ۱۸۰۶ تا تحریم‌های اقتصادی اروپایی علیه محصولات بریتانیایی، تحریم‌های اتحادیه

کشورهای فرانکو-انگلیسی علیه ایتالیا که به دلیل کارزار نظامی خود در حبشه در سال ۱۹۳۵ انجام شد، در تاریخ این کشورها دیده می شود. با این وجود، از سال ۱۹۴۵ کشورهای اروپایی در مقایسه با ایالات متحده، تمایلی به استفاده از تحریم ها ندارند. علت این امر نیز باید در توانایی کمتر آن ها دیده شود. (de Galbert, 2016, 3)

موضوع غنی سازی اتمی دولت ایران و چالش های آن موجب شکل گیری مواضع مختلفی در این زمینه شد تا جایی که اتحادیه اروپا و دولت آمریکا به یک وحدت نظر نزدیک به هم رسیدند و این جریان آغازگر یک روند مذاکرات چندجانبه بین المللی را رقم زد. در این میان، طرفین چه با تکیه بر اختیارات شورای امنیت که به طور واضح در فصل هفتم منشور ملل متحد مشهود است و چه به صورت یک جانبه، اقدام به اعمال تحریم نسبت به دولت ایران کردند.

با این حال، بحران برنامه هسته ای ایران در دهه بعد، همبستگی فرامنطقه ای را در مورد نیاز به تحریم های منع گسترش سلاح های هسته ای ایجاد کرد. در این شرایط، اتحادیه اروپا نیز تحریم های ثانویه ایالات متحده علیه ایران را پذیرفت. علاوه بر تحریم های شورای امنیت سازمان ملل متحد در سال های ۲۰۰۶ تا ۲۰۱۰، اتحادیه اروپا و آمریکا در سال ۲۰۱۲، در تلاش برای پایان دادن به فعالیت های غنی سازی اورانیوم، مشترکاً در پی اقدام به اعمال تحریم های نفتی علیه ایران برآمدند. آن ها همچنین بانک مرکزی ایران را هدف اعمال تحریم قرار داده و اقداماتی انجام دادند که منجر به محرومیت چندین بانک ایرانی از سیستم انجمن ارتباطات بین بانکی جهانی (سوئیفت) مستقر در بلژیک شد. (Brief, 2020, 12)

عدم هم سویی میان برنامه تحریم های آمریکا و اتحادیه اروپا نیز توجه را به تحریم هایی معطوف می کند که در هماهنگی با یکدیگر، در صورت عدم اجرای برنامه های تحریم، عملی نبود. به ویژه محدودیت آمریکا در واردات محصولات ایرانی از کشورهای اروپایی، نقش کلیدی در اعمال تحریم های فراگیر آمریکا ایفا کرد. طبق مقررات تحریم های ایالات متحده، کالایی که منشاء آن ایران است، باید «در کشور سوم» مانند یک کشور اروپایی «به طور اساسی» تغییر شکل یابد تا به ایالات متحده وارد شود. در گذشته، شرکت های درگیر در تجارت بین الملل با این مشکل دست و پنجه نرم می کردند که یک محصول ایرانی باید قبل از ورود به ایالات متحده، در یک کشور اروپایی تغییر کند تا تحت تحریم ها به عنوان یک محصول «تغییر یافته» شناخته شود. همان الزام به این که محصولات ایرانی اصلی قبل از ورود به آمریکا

به‌طور اساسی تغییر کنند، احتمالاً در شرایطی که شرکت‌های اروپایی بار دیگر شروع به وارد کردن نفت خام و دیگر محصولات ایرانی کنند، نقش کلیدی ایفا خواهد کرد. (Newcomb, 2016, 13)

البته نباید این نکته را از نظر دور داشت که کشورهای اروپایی طی سال‌های مختلف، سرمایه‌گذاری‌هایی در بخش‌های مختلف ایران داشته‌اند که بنا بر اعمال تحریم‌های ثانویه وضع شده پیرامون ایران، مجبور به ترک ایران شده‌اند که منجر به تحمیل خسارات سنگین مالی برای آن‌ها شده است.

تحریم‌های ثانویه آمریکا

آمریکا از سال ۱۹۷۹ یک رشته تحریم‌های اقتصادی و سیاسی را علیه ایران اعمال کرده است که این تحریم‌ها به علت نگرانی‌های فزاینده در مورد برنامه هسته‌ای ایران، در تعداد و حوزه زمانی افزایش یافته است. (Singh, 2012, 5)

آمریکا در سال ۱۹۹۵ تمامی تجارت‌های خود با ایران را به شدت تحریم کرد، اما از آن‌جا که تجارت ایران و آمریکا هرگز به سطح اهمیت روابط پیش از انقلاب نزدیک نشده بود، تأثیر آن بر ایران کم بود. (Nephew, 2017, 30)

در اواسط دهه ۱۹۹۰، هنگامی که ایالات متحده آمریکا برای اولین بار تحریم‌های فراسرزمینی را به‌عنوان بخشی از قانون تحریم‌های ایران و لیبی (ایلسا) علیه ایران اعمال کرد، شورای اروپا با اصطلاح «مقررات انسداد»، عقب‌نشینی نمود. علاوه بر منع شرکت‌های اتحادیه اروپا از پیروی از تحریم‌های ثانویه، این مقررات در سال ۱۹۹۶ به آن‌ها حق جبران خسارت‌های مرتبط را می‌داد. اتحادیه اروپا تهدید کرد که اختلافات را به سازمان تجارت جهانی خواهد برد. این اقدامات به تصمیم سال ۱۹۹۷ رئیس‌جمهور، بیل کلینتون مبنی بر عدم اجرای ایلسا کمک کرد. (Brief, 2020, 2)

برخلاف کلینتون، رئیس‌جمهور ترامپ صریحاً با سازمان تجارت جهانی مخالف بود، تا حدی که دولت وی از انتصاب قضات جدید به هیئت استیناف خودداری کردند. (Alcaro, Dessi, 2019, 14)

یکی از اعضای هیئت تحریم‌های آمریکا اعلام کرد که اساساً چهار لایه از تحریم‌های آمریکا علیه ایران وجود دارد. اولین تحریم، تحریم جامع ایالات متحده است که در سال ۱۹۹۵ اعمال شد.

دوم تحریم علیه افراد و نهادهای ایرانی تحت تحریم های گسترش سلاح های کشتار جمعی توسط دفتر کنترل دارایی های خارجی هستند. دسته سوم تحریم هایی هستند که توسط سازمان ضد تروریسم سازمان ملل متحد در امور دفاعی اعمال می شود و چهارمین دسته، تحریم های ثانویه است که توسط نهادهای طرف ثالث بر اساس برخی معاملات با ایران به کارگیری می شود. لازم به ذکر است که اگر گام های مشخصی توسط ایران برداشته شود، تحریم های مرتبط با هسته ای کاهش خواهد یافت. (Boon, 2015, 311)

سیاست گذاران آمریکایی از تحریم ها، برای پیشبرد اهداف سیاسی در دوره نسبتاً اولیه جمهوری استفاده کردند. در دسامبر سال ۱۸۰۷، با حمایت شدید دولت جفرسون، کنگره آمریکا اولین تحریم های آمریکا را به شکل قانون امبارگو^۱ تصویب کرد. این قانون بیشتر تجارت را با بریتانیای کبیر و فرانسه ممنوع ساخت تا آن ها را به خاطر تصرف کشتی های آمریکایی و به کارگیری ملوانان آمریکایی در طول جنگ های ناپلئونی مجازات کند. متأسفانه در ایالات متحده، اثر اجباری قانون تحریم ناچیز بود. این تحریم ها حداقل به اندازه اقتصاد انگلیس و فرانسه به اقتصاد آمریکا آسیب می رساند. هیچ یک از دو کشور، هیچ امتیاز سیاسی ندادند. کنگره که از هزینه خود تحمیل شده و ناکارآمدی تحریم ها ناامید شده بود، کمتر از ۱۸ ماه بعد، قانون تحریم را لغو کرد. (Rosenberg, Goldman, Drezner, Solomon-Strauss, 2016, 6)

سیاست گذاران تحریم ایالات متحده، تحریم های زیادی را به صورت یک جانبه از جمله تحریم طولانی مدت آمریکا در کوبا یا تحریم های ایالات متحده علیه ایران و لیبی در دهه ۱۹۹۰، اعمال کرده اند. با این حال، در طول چند دهه گذشته، مقامات آمریکایی عموماً تلاش کرده اند با کسب نظر مساعد سازمان ملل متحد، چند جانبه عمل کنند. تحریم های شورای امنیت مانند تحریم های اعمال شده در سال های ۲۰۱۶ و ۲۰۱۷ علیه کره شمالی یا ایجاد ائتلاف هایی از کشورهای دوست برای اعمال تحریم های چند جانبه مانند تحریم های مشترک آمریکا و امارات متحده عربی و همچنین تحریم های اعمال شده علیه روسیه در سال ۲۰۱۴، نمونه هایی از این قبیل هستند. در این دوره، سیاست گذاران به طور معمول به عنوان آخرین گزینه راه حل، تحریم های یک جانبه را در نظر گرفته اند. این مسئله تا حدودی به دلیل تأثیر بالقوه محدودتر مالی است، اما همچنین به این دلیل است که تحریم ها برای منزوی کردن هدف طراحی شده اند. این تأثیر دیپلماتیک را می توان در صورتی که تحریم ها به عنوان یک تجاوز غیر ضروری توسط یک کشور متخاصم ساده تر تنظیم شوند، از بین برد. (Berman, Dobriansky, Eckert, Elliot, Goldwyn, Harrell, Reynolds, 2019, 2)

1. Embargo Act of 1807

به‌طور کلی با در نظر گرفتن این واقعیت که تضمین صلح و برقراری رابطه دوستانه و همکاری دولت‌ها از مهم‌ترین اهداف سازمان ملل متحد به شمار می‌رود، کلیه اعضا نه تنها در روابط بین‌المللی خود بایستی از تهدید به زور و استعمال آن خودداری نمایند، بلکه از توسل به اقداماتی که همکاری بین‌المللی را متزلزل کند، باید پرهیز نمایند. اعلامیه اصول حقوق بین‌الملل مربوط به روابط دوستانه و همکاری‌ها بین دولت‌ها طبق منشور ملل متحد نیز بر این نکته تأکید می‌کند و تهدید علیه عوامل سیاسی، اقتصادی و فرهنگی دولت‌ها را مغایر با حقوق بین‌الملل می‌داند و توسل به اقدامات اقتصادی را به منظور دست یافتن به هر نوع مزایا محکوم می‌کند. (ممتاز، ۱۳۶۰، ۱۲۲)

کمیسون حقوق بین‌الملل «فشار شدید اقتصادی یا سیاسی را که برای به مخاطره افکندن تمامیت ارضی یا استقلال سیاسی یک دولت» صورت می‌گیرد، از جمله اقدامات متقابل غیرقانونی به شمار آورده است. با این توضیح می‌توان مدعی شد که اقدامات ایالات متحده علیه دولت و ملت ایران حتی به فرض آن‌که در مقام اقدام متقابل یعنی در واکنش به اعمال متخلفانه مورد ادعا انجام شده باشد، شرایط قانونی لازم را نداشته و به منزله وسیله‌ای نامشروع برای نیل به هدفی که مشروع جلوه داده شده، ارزیابی می‌شود. (خلف‌رضایی، ۱۳۹۴)

تحریم‌های بعد از خروج از برجام

پس از اعلام انصراف ایالات متحده از برنامه هسته‌ای، رئیس‌جمهور ترامپ این توافق را با دستور وزارت خزانه‌داری برای اعمال تحریم‌های دوباره بر ایران در مورد برنامه هسته‌ای آن کشور نقض کرد. این تحریم‌ها عمدتاً در نوامبر ۲۰۱۸ به اجرا گذاشته شدند و از آن زمان تاکنون، تحریم‌های تازه‌ای را به‌عنوان بخشی از کمپین «حداکثر فشار» خود علیه ایران اعلام کرده و از ارائه هرگونه معافیت حتی در حین بحران کووید ۱۹ خودداری کرده است. اکثر این تحریم‌ها «تحریم‌های ثانویه» هستند که مانع تجارت شرکت‌ها و افراد غیرآمریکایی با ایران می‌شوند. از آن‌جا که این امر به‌طور قابل ملاحظه‌ای بر نهادهای اروپایی تأثیر می‌گذارد، رهبران اروپایی مکانیزمی را به نام اینستکس^۱ ایجاد کردند تا در زمینه تحریم‌های هسته‌ای آمریکا کار کند و انواع خاصی از تجارت با ایران را حفظ نماید. آن‌ها همچنین متعهد شده‌اند که در برجام باقی بمانند. (Third, 2020, 5)

1. Instrument in Support of Trade Exchanges

اتحادیه اروپا به سرعت به اقدام یک‌جانبه ایالات متحده در ۸ مه ۲۰۱۸ واکنش نشان داد. در بیانیه سریع و قطعی مورخ ۹ مه ۲۰۱۸، نماینده عالی اتحادیه اروپا تعهد این اتحادیه به برجام را تأیید کرد. اندکی پس از آن، وزیران امور خارجه و اقتصادی فرانسه، آلمان و بریتانیا و نیز نماینده عالی رتبه اتحادیه اروپا نامه‌ای مشترک به دبیران امور خارجه و خزانه‌داری آمریکا ارسال کردند و از آن‌ها خواستند که هیچ‌گونه تحریم‌های فراسرزمینی اعمال نشود. در پاسخ، آمریکا درخواست اروپا را رد کرد و بر سیاست عدم استثنا قائل شدن برای حفظ امنیت ملی یا موارد بشردوستانه تأکید کرد. (Jennison, 2020:177)

تقریباً یک سال بعد، تهران در پاسخ هشدار داد که هر ۶۰ روز یک‌بار، تعهدات خود را به‌عنوان عضو برجام کاهش خواهد داد، مگر آن‌که سایر امضاکنندگان با تسهیل صادرات و تجارت با ایران، تلاش کنند تا این پیمان را زنده نگاه دارند. از آن زمان به بعد به تدریج هشدارهای انجام شده، دنبال می‌شد. (ISLAM, 2019:27)

اکنون که تحریم‌های ثانویه آمریکا علیه ایران دوباره اعمال شده‌اند، مؤسسات مالی اگر سهواً مبادلات از سوی نهادهای تعیین شده را تسهیل کنند، با خطر بزرگی روبرو خواهند شد. به گفته دیوید کوهن، معاون سابق وزارت تروریسم و اطلاعات مالی وزارت خزانه‌داری آمریکا، همچنین بانک‌هایی که دچار تحریم‌های سنگین می‌شوند، دسترسی به بازارهای مالی ایالات متحده را از دست می‌دهند. «مجازات اعدام برای هر بانک مدرن» در نتیجه تعداد مؤسسات مالی جهانی که تمایل به تسهیل تجارت با ایران دارند، حتی نسبت به کاهش منافع عمومی تجاری در ایران کاهش یافته است. (Batmanghelidj, Hellman, 2018,2)

رویکرد ایالات متحده در برخورد با اعمال تحریم‌ها که در وهله نخست به بخش خصوصی جهانی و نه به دولت‌های ملی مربوط می‌شود، در دو دهه گذشته، تغییر چشمگیری داشته است. این امر را می‌توان به‌عنوان جریمه، مجازات‌های کیفی و دیگر ممنوعیت‌های قانونی اعمال شده بر شرکت‌ها و افراد به دلیل نقض قوانین تحریم‌ها تلقی کرد. در زمان دولت جورج دبلیو بوش، اوفک^۱ سالانه اقدامات اجرایی زیادی را علیه شرکت‌های متخلف از تحریم انجام می‌داد که هر یک شامل جریمه‌های نسبتاً کمی بود. در زمان دولت اوباما، اوفک سالانه اقدامات اجرایی بسیار کمتری را علیه شرکت‌ها انجام می‌داد، اما این اقدامات به‌طور معمول مجازات‌های زیادی در پی داشت. دولت ترامپ در دو سال ابتدایی فعالیت خود، تعداد متوسطی از اقدامات اجرایی را اعمال کرد، اما سال ۲۰۱۹ افزایش چشمگیری در تعداد این اقدامات و

۱. دفتر نظارت بر اموال خارجی که زیر مجموعه وزارت خزانه‌داری (داری) ایالات متحده آمریکا است. از جمله مسئولیت‌های اوفک، اجرای مقررات مربوط به تحریم‌های ایران است.

جریمه‌های کلی مشاهده می‌شد. دولت ترامپ همچنین روندی را آغاز کرد که به دولت اوباما برمی‌گردد: «تغییر بیشتر تمرکز اقدامات اجرایی از شرکت‌های آمریکایی به نهادهای خارجی و اعمال جریمه‌های بسیار بیشتر نسبت به شرکت‌های آمریکایی به نهادهای خارجی.» (Rosenberg, Tama, Cohen, 2019)

از نظر فنی، حتی در نبود قوانین خاص کشور مانند ایسا^۱، بخش اجرایی، اختیارات قانونی گسترده‌ای را برای تحریم دشمنان ایالات متحده و شرکت‌های خارجی که در آن‌ها سرمایه‌گذاری می‌کنند، حفظ می‌نماید. طبق قانون قدرت‌های اضطراری اقتصادی بین‌المللی در سال ۱۹۷۷، (P.L.95-223:IEEPA)، رئیس‌جمهور^۲ هنگام اعلام یک «وضعیت اضطراری ملی» در مورد «یک تهدید غیرعادی و فوق‌العاده»، ممکن است یک طرفه طیف گسترده‌ای از مجازات‌های اقتصادی را که برای حمایت از ایالات متحده ضروری است، اعمال کند. ایسا اولین لایحه اصلی را تشکیل داد که به دنبال مجازات شرکت‌های غیرآمریکایی در حال انجام تجارت با ایران بود و بدین وسیله فشار بر شرکت‌های اروپایی و آسیایی را به شدت افزایش داد تا روابط اقتصادی خود با ایران را پایان دهند، اما در حالی که تنها تصویب این قانون موجب بازدارندگی برخی شرکت‌ها از سرمایه‌گذاری در بخش انرژی ایران شده است، برخی دیگر همچنان بدون هیچ نتیجه‌ای به تجارت در ایران ادامه می‌دهند. در ۱۴ سال نخست پس از تصویب این لایحه، دولت‌های کلینتون، بوش و اوباما که از بیگانه کردن متحدان اروپایی و آسیایی آمریکا هراس داشتند، نتوانستند تحریم‌های ایسا را بر سرمایه‌گذاران خارجی در ایران تحمیل کنند. (Kahn, 2016, 3, 2016, 3)

تحریم ثانویه نقض حقوق بشر

این واقعیت که همه کشورها موظف به تلاش در راستای حمایت از جهانی‌شدن هستند، به وضوح نشان می‌دهد که آن‌ها نباید با نقض حقوق بشر در سایر کشورها، در جهت مخالف گام بردارند. این موضوع، مفهوم اساسی جهانی بودن را با این ادعا که دولت‌ها هیچ‌گونه تعهدات مربوط به حقوق بشر نسبت به اشخاص خارج از صلاحیت خود ندارند را تضعیف می‌کنند. از این رو اقدامات اجباری که به نظر می‌رسد نقض تعهدات عادی حقوق بشر مانند حق زندگی است، ممکن است نقض قوانین بین‌المللی معمول باشد، چه در داخل کشور و چه در خارج از کشور. (Lubell, 2010: 234)

۱. لایحه تحریم‌های ایران و لیبی از سال ۲۰۰۶ با حذف لیبی به ایسا (ISA) تغییر نام داد.
۲. البته (IEEPA)، تحت مقررات قانون شرایط اضطراری ملی (NEA) قرار می‌گیرد، به این معنی که شرایط اضطراری اعلام شده تحت این قانون باید سالانه تمدید شود.

کشورها نقش اصلی را در حمایت و ارتقاء حقوق بشر دارند. این وظیفه بین‌المللی یک کشور است که اطمینان حاصل کند که آن‌ها هنجارهای بین‌المللی حقوق بشر را شامل می‌شود و از آن‌ها در سیاست‌های داخلی خود پیروی می‌کند. بند ۱ اعلامیه و برنامه اقدام وین^۱ مجدداً تأکید می‌کند «تعهد جدی همه کشورها به انجام تعهدات خود در جهت ارتقاء احترام جهانی و رعایت و حمایت از کلیه حقوق بشر و آزادی‌های اساسی برای همه» و ارتقاء و حمایت، «اولین مسئولیت دولت‌ها» است. حقوق بشر دغدغه قانونی جامعه جهانی است. این موضوع بر حاکمیت دولتی تأثیر مستقیم دارد و کنترل و اختیار دولت بر فعالیت‌های خود در حوزه قضایی این کشور، اکنون تحت حقوق بین‌المللی حقوق بشر قرار دارد. اگرچه تلاش‌هایی برای ایجاد تعهدات مربوط به حقوق بشر از بازیگران خصوصی مانند شرکت‌های فراملی وجود دارد، اما دولت‌ها هم‌چنان بر اساس قوانین بین‌المللی حقوق بشر، وظیفه اصلی را برعهده دارند. (Ramazanova, 2015: 26)

اثرات مخرب تحریم‌ها بر شرایط زندگی شهروندان، احتمال نقض حقوق اساسی بشر مانند حق دسترسی به غذای کافی، دسترسی به داروهای اساسی، بهداشت و سلامت و غیره را افزایش می‌دهد. بنابراین، کانون اصلی تحریم‌های اقتصادی بر اثربخشی و تأثیرگذاری و رعایت حقوق بشر بین‌المللی است. جمهوری اسلامی ایران از بدو تأسیس، در معرض تحریم‌های ایالات متحده و متحدان آن قرار گرفته است. با این حال، از سال ۲۰۰۵، این کشور به بهانه غنی‌سازی اورانیوم وارد دوره جدیدی شده است. از نظر آن‌ها هدف اصلی تحریم‌ها ایجاد تحول اساسی در رویکردها و سیاست‌های ایران است. ایران در حال حاضر با بی‌سابقه‌ترین تحریم‌ها در تاریخ اقتصاد جهان روبرو است، به طوری که می‌توان از اصطلاح جنگ اقتصادی استفاده کرد. (Dashti, Mirzaei, Jahanmaneshi, 2020, 118)

تحریم‌های ثانویه می‌تواند نقش مهمی در رفتار و کسب و کار دولت یا سازمان ایجاد کند تا حدی که تأثیر این فشار، موجب کاهش سطح تجارت شود. یکی از مهم‌ترین تأثیرات کاهش سطح تجارت، کاهش سطح سرانه اقتصادی مردم یک کشور است. این تحریم‌ها تأثیر قابل توجهی بر هر گونه طرح افزایش درآمدها خواهد داشت، درآمدی که برنامه ششم توسعه کشور به شدت به آن وابسته است.^۲ این تحریم‌ها همچنین طرح‌های توسعه شرکت ملی نفت ایران را به شدت مختل می‌کند. (Stanley, Ladislav Verrastro, 2018, 5)

۱. اعلامیه کنفرانس جهانی حقوق بشر وین، مصوب کنفرانس جهانی حقوق بشر در وین در ۲۵ ژوئن ۱۹۹۳.

۲. برنامه پنج‌ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران. (۱۴۰۰-۱۳۹۶)

پس از آن‌که ایالات متحده ۱۸ بانک ایرانی را در ۸ اکتبر در فهرست تحریم قرار داد^۱، ایران را در خرید دارو، تجهیزات پزشکی و غلات از شرکت‌های اروپایی محدود کرد. در این رابطه، به ویژه با نقض زنجیره‌های تأمین انسولین، زندگی بیماران دیابتی را در سراسر کشور به خطر می‌اندازد. (Douhan, 2020, 4)

پیامدهای پزشکی محاصره مالی و تجاری ایالات متحده در سال گذشته شدیدتر شد. آمریکا در تاریخ ۳۰ سپتامبر ۲۰۱۹، بانک مرکزی ایران را به‌عنوان یک سازمان تروریستی در نظر گرفت تا انتقال پول به ایران بدون خطر تحریم را حتی برای سازمان‌های بشردوستان نیز غیرممکن سازد. واشنگتن که اعتراضات زیادی را در مورد این اقدام از سوی جامعه بین‌المللی دریافت کرده بود، در اواخر اکتبر ۲۰۱۹ یک کانال انسان‌دوستانه از طریق سفارت سوئیس در تهران تاسیس کرد. با این وجود هنوز در زمینه تحریم‌های پزشکی با توجه به تجهیزات پزشکی، تخفیف چشمگیری ایجاد نشده است. در پاییز ۲۰۱۹، دیده‌بان حقوق بشر گزارش داد که اگرچه رژیم تحریم‌های آمریکا ظاهراً در معافیت‌های پزشکی بنا شده بود، اما در عمل، این تحریم‌ها عمدتاً بانک‌ها و شرکت‌های بین‌المللی را از شرکت در معاملات تجاری یا مالی با ایران، از جمله معافیت‌های معاملات بشردوستانه، به دلیل ترس از برانگیختن تحریم‌های ثانویه آمریکا بر خود، باز داشته است. (Cole 2020, 8)

یادآوری می‌کنیم که صرف‌نظر از معافیت‌های حقوق بشری و انسانی، تحریم‌ها می‌توانند با جلوگیری از واردات لوازم پزشکی حیاتی و نجات‌دهنده و تجهیزات پزشکی (ایران) یا وخیم‌تر شدن شرایط زندگی منجر به مرگ و میر بالای کودکان (عراق) یا خطرات سلامتی (هانیتی) شود.

(Marossi, Bassett, Unilateralism, 2015, 9)

۱. در تاریخ ۸ اکتبر ۲۰۲۰، وزیر خزانه‌داری آمریکا با مشورت وزیر امور خارجه، بخش مالی اقتصاد ایران را بر اساس بخش ۱ (الف) (D) دستورالعمل اجرایی EO) 13902 (EO) که به خزانه‌داری اجازه می‌دهد هرگونه نهاد مالی ایران را تحریم کند، شناسایی کرد. متعاقباً دفتر کنترل دارایی‌های خارجی (OFAC) هیجده بانک بزرگ ایرانی را تحریم کرد.

نتیجه گیری

مهم ترین منبع حقوق بین الملل، قرارداد است. منشور سازمان ملل متحد هم مهم ترین سند انسجام بخش حقوق بین الملل است. تحریم های ثانویه آمریکا که نشأت گرفته از یک جانبه گرایی این دولت است با حقوق بین الملل ناسازگار است. اعمال تحریم های یک جانبه دولت ها، موضوعی محکوم به شکست در حقوق بین الملل است و با واقعیت های حقوق بشری در تضاد آشکار است. طی سال های اخیر، شدت تحریم های آمریکا به گونه ای شده که می توان آن را استفاده از ابزارهای زور مدارانه اقتصادی نامید. به کارگیری تحریم های ثانویه یک چالش جدید در ادبیات حقوق بین الملل است. دولت آمریکا اصلی ترین کاربر تحریم در نظام بین المللی است. از زمان شکل گیری انقلاب اسلامی، ایران همواره مورد توجه تحریم های این کشور بوده که دارای منشاءهای مختلفی بوده است، فارغ از آن که این تحریم ها توسط رئیس جمهور منعقد شده یا کنگره و ... . تحریم ها تأثیر بی شماری بر حقوق مردم ایران داشته است. تحریم خواهان خواه با حقوق بشر سازگاری ندارد و حقیقتی است غیر قابل انکار که بیشترین تأثیرات فاجعه را بر مردم عادی خواهد داشت.

اثر بخشی تحریم های ثانویه بر تجارت، یکی از مهم ترین دلایلی است که می توانیم بیان داریم تحریم ها کاربردی بوده و هم چنان به عنوان ابزاری مهم در سیاست خارجی مورد توجه می باشند. اگر بخش تجارت به طور کلی رفتار خود را تغییر ندهد و بدون در نظر گرفتن اقدامات تنبیهی اعمال شده توسط مقررات نظارتی ایالات متحده، مورد اقدامات تنبیهی خزانه داری واقع می شود. دولت آمریکا به دلیل دارا بودن بخش وسیعی از روابط سیاسی و تجاری توانسته است تأثیر بسیار زیادی بر روابط اقتصادی ایران بگذارد که به صورت کاملاً مشهودی با این تأثیرات مواجه هستیم.

یکی از دستاوردهای برنامه جامع اقدام مشترک، موضع تحریم های هسته ای ایران بوده است، اما بعد از تغییر رئیس جمهور آمریکا و اعمال مواضع خود که حکایت از مخالفت با این سند بین المللی داشت، اقدام به بازگرداندن و حتی افزایش سطح تحریم ها کرد تا مرحله ای که احراز تحریم بسیار سخت شده است و بدون هیچ جانب داری می توان از اقدام زور مدارانه اقتصادی نام برد. در پی تقویت تحریم های یک جانبه آمریکا و اعمال تحریم های ثانویه، حتی تجارت خدمات بشردوستانه ایران به سختی در حال اجرا است، حتی در زمان پاندمی کووید ۱۹، با درخواست تسهیل تجارت بشردوستانه ایران مساعدت نشد که قطعاً مهم ترین قربانیان این موضوع مردم عادی جامعه هستند.

منابع

۱. خلف‌رضایی، حسین (۱۳۹۴). «ظرفیت‌های حقوق بین‌الملل برای دفاع اقتصادی جمهوری اسلامی ایران در مقابل تحریم‌های ایالات متحده آمریکا»، فصل‌نامه آفاق امنیت، سال هشتم، شماره بیست و نهم.
۲. ممتاز، جمشید (۱۳۶۰). «تحریم اقتصادی و حقوق بین‌الملل عمومی»، مجله دانشکده حقوق و علوم سیاسی، شماره ۲۲.
3. Alcaro, R., & Dessi, A. (2019). Last Line of Defence: A Strategy for Europe to Preserve the Iran Nuclear Deal. Istituto Affari Internazionali (IAI).
4. Alexander, K. (2009). Economic sanctions law and public policy. Palgrave.
5. Boon, K. (2015). ECONOMIC SANCTIONS: HOT TOPICS IN 2015. In American Society of International Law. Proceedings of the Annual Meeting (p. 309). Cambridge University Press.
6. Batmanghelidj, E., & Hellman, A. (2018). Mitigating US Sanctions on Iran: The Case for a Humanitarian Special Purpose Vehicle. European Leadership Network.
7. Brief, S. P. (2020). EUROPEAN NON-PROLIFERATION DIPLOMACY IN THE SHADOW OF SECONDARY SANCTIONS.
8. Berman, H., Dobriansky, P., Eckert, S., Elliot, K. A., Goldwyn, D., Harrell, P., ... & Reynolds, F. (2019). Maintaining America's Coercive Economic Strength. Technical report Center for a New American Security. https://s3.amazonaws.com/files.cnas.org/documents/Maintaining_Strength-min.pdf.
9. Cole, J. (2020). Missed Opportunities: The Trump Administration, Iran, and the Coronavirus Pandemic.
10. Dashti, F., Mirzaie, B., & Jahanmanesh, J. (2020). The United States Sanctions against the Islamic Republic of Iran; from Unilateralism to Violations of International Human Rights. Journal of Contemporary Research on Islamic Revolution, 2(5), 117-142.
11. Douhan, A. (2020). SPECIAL RAPPORTEUR ON THE NEGATIVE IMPACT OF UNILATERAL COERCIVE MEASURES ON THE ENJOYMENT OF HUMAN RIGHTS, At the virtual seminar "Unilateral coercive measures and their impacts in the context of the COVID-19 pandemic".

12. de Galbert, S. (2016). The Challenge to Building a Balanced Transatlantic Sanctions Policy between the United States and the European Union.
13. Ghodoosi, F. (2019). The Trump Effect: Assertive Foreign Policy Through Extraterritorial Application of Laws.
14. Hovell, D. (2019). Unfinished Business of International Law: The Questionable Legality of Autonomous Sanctions. *AJIL Unbound*, 113, 140-145.
15. ISLAM, L. S. (2019). US IMPOSED SANCTION ON IRAN: ANALYSING THE AFTERMATHS (Doctoral dissertation, BANGLADESH UNIVERSITY OF PROFESSIONALS).
16. Jennison, M. (2020). The More Things Change, the More They Stay the Same: The United States, Trade Sanctions, and International Blocking Acts. *Catholic University Law Review*, 69(1), 163-186.
17. Kahn, T. (2016). (Rep.). Foreign Policy Initiative. Retrieved December 8, 2020, from <http://www.jstor.org/stable/resrep07260>.
18. Lubell, N. (2010). Extraterritorial use of force against non-state actors. Oxford University Press.0
19. Larsson, K. (2011). United States extraterritorial application of economic sanctions and the new international sanctions against iran.
20. Lektzian, D., & Patterson, D. (2015). Political cleavages and economic sanctions: The economic and political winners and losers of sanctions. *International Studies Quarterly*, 59(1), 46-58.
21. Marossi, A. Z., Bassett, M. R., & Unilateralism, M. (2015). Economic Sanctions under International Law. TMC Asser Press, The Hague.
22. Newcomb, D., & Lee, C. (2016). Iran Sanctions: What's Old Is New Again. *Bus. L. Today*, 1.
23. Nephew, R. (2017). The art of sanctions: A view from the field. Columbia University Press.
24. Ruys, T., & Ryngaert, C. (2020). Secondary sanctions: a weapon out of control? The international legality of, and uropean responses to, US secondary sanctions. *THE BRITISH*

YEARBOOK OF INTERNATIONAL LAW.

25. Ruys, T., & Ryngaert, C. (2020). Secondary Sanctions: A Weapon Out of Control? Part II: The legality of secondary sanctions under conventional law and the IMF's tacit approval procedure for payment restrictions inspired by security concerns. *EJIL: Talk!*
26. Rosenberg, E., Tama, J., & Cohen, D. (2019). Strengthening the Economic Arsenal: Bolstering the Deterrent and Signaling Effects of Sanctions (pp. 11–12, Rep.). Center for a New American Security. Doi:10.2307/resrep20435.8
27. Rosenberg, E., Goldman, Z., Drezner, D., & Solomon–Strauss, J. (2016). THE NEW TOOLS OF ECONOMIC WARFARE: Effects and Effectiveness of Contemporary U.S. Financial Sanctions (pp. 4–7, Rep.). Center for a New American Security. Retrieved December 5, 2020, from <http://www.jstor.org/stable/resrep06424.4> .
28. Ramazanova, E. (2015). Extraterritorial application of human rights obligations in the context of climate change impacts on small island states (Master's thesis).
29. Singh, S. (2012). WTO Compatibility of United States 'Secondary Sanctions Relating to Petroleum Transactions with Iran. Neu Delhi.
30. Shirazi, H., Azarbaejani, K., & Sameti, M. (2016). The Effect of Economic Sanctions on Iran's Exports. *Iranian Economic Review*, 20(1).
31. Stanley, A., Ladislav, S., & Verrastro, F. Iran Sanctions at the Halfway Point. Center for Strategic and International Studies (CSIS).
32. Tirkey, A. (2019). US Secondary Sanctions: Framing an Appropriate Response for India. *Observer Research Foundation*, Issue, (273).
33. Third Way. (2020). (Rep.). Third Way. Doi:10.2307/resrep26162 .
34. Weiss, N., & Thouvenin, J. M. (Eds.). (2015). The influence of human rights on International Law (p. 248). Cham: Springer.